

สมรรถนะผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน Thai-Malaysia Border Trade Entrepreneurs Competency for Support ASEAN Economic Community

นวนิตย์ เอ็มเอก^{*}, ดร.อาคม ใจแก้ว^{**} และ ดร.อนิวัช แก้วจันทน์^{***}
Nawit Amage, Dr.Akom Chaikew and Dr. Aniwat Kaewjomnong

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเอกสารโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียให้มีพร้อมรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านความเป็นผู้ประกอบการ ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ สมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้ประกอบการ ทักษะการบริหารของผู้ประกอบการ กฎระเบียบปฏิบัติของของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และแผนพัฒนาภูมิภาคจังหวัดชายแดน พ.ศ.2553-2556 (ฉบับแก้ไขปี 2554) เพื่อพัฒนาสร้างตัวแบบสมรรถนะผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าภายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: สมรรถนะ, การค้าชายแดน, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Abstract

This article is a documentary research by using secondary data. The purpose of this research is to study the correlation structure of the causal factors that competencies required for Thai-Malaysia border trade entrepreneurs to support the ASEAN Economic Community. The objective of this study was to investigate the competencies needed for the trade along the Thai-Malaysian to support the ASEAN Economic Community. To analyze Entrepreneurship factor, Leadership skill factor, Core Management competency skill factor, Management skills of entrepreneurs factor, AEC Blueprint, and Southern Province Development Plan (2010-2013) (Revised version 2011). For develop Thai-Malaysia border trade Entrepreneurs Competency Framework to support trade liberalization within ASEAN properly.

^{*} อาจารย์ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และ นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; E-mail: abcohm@gmail.com

^{**} รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; E-mail: akom.c@psu.ac.th

^{***} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ; E-mail: anthonythai8@hotmail.com

Key Word: Competency, Border Trade, ASEAN Economic Community

บทนำ

ในปี พ.ศ.2554 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกไปมาเลเซียที่ระดับ 531,762.98 ล้านบาท มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากมาเลเซียเข้าประเทศไทย ที่ระดับ 355,143.72 ล้านบาท และไทยเกินดุลการค้ามาเลเซียที่ระดับ 176,619.26 ล้านบาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้, 2555) โดยสินค้าที่ไทยส่งออกไปมาเลเซียใน 10 อันดับแรกประกอบด้วยยางพารา เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำมันสำเร็จรูป แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ยาง เม็ดพลาสติกน้ำตาลทราย เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ และ 10 อันดับสินค้าที่ไทยนำเข้าจากมาเลเซียประกอบด้วยน้ำมันดิบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ สื่อบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช เรือ และสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสงขลา, 2554)

เศรษฐกิจของพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ทั้ง 3 จังหวัด (จังหวัดยะลา, ปัตตานี และนราธิวาส) มีภาวะการณ์ซบเซา จากเหตุความรุนแรงและความไม่สงบในพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม จำเป็นต้องพัฒนาในลักษณะเป็นเครือข่ายกลุ่มพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา โดยอาศัยศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ ที่มีระดับการพัฒนาสูงกว่า (จังหวัดสงขลา) เพื่อเชื่อมโยงและกระจายสินค้าสู่พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และต้องดำเนินการอย่างสอดคล้อง กับศักยภาพและวัฒนธรรมของพื้นที่ และพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีความพร้อมต่อการพัฒนาเป็นฐานการเชื่อมโยงการขนส่งทางทะเลกับนานาชาติ มีความได้เปรียบทางกายภาพที่เปิดสู่ทะเลทั้งด้านอ่าวไทยและอันดามัน สามารถที่จะคมนาคมขนส่งได้ทั้งทางบก ทางราง และทางทะเลจึงมีเป็นโอกาสอันดี ในการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศมาเลเซียในการเชื่อมโยงกับแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจภาคเหนือ (NCER) และแผนงานพัฒนา เศรษฐกิจชายฝั่งทะเลตะวันออก (ECER) ของมาเลเซีย (ศูนย์ข้อมูลการค้าชายแดน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2554) โดยมีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้กำหนดช่วงเวลาดำเนินการไว้ในช่วงปี พ.ศ.2552-2555 มุ่งความสำคัญไปที่การพัฒนาคุณภาพคน การฟื้นฟูเศรษฐกิจ การลงทุน และการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาการค้าชายแดนและด้านชายแดนไทย-มาเลเซียให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาสมรรถนะ และของศักยภาพผู้ประกอบการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2554)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน 3 ยุทธศาสตร์ ซึ่งแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2553-2556 (ฉบับแก้ไขปี 2554) ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมสนับสนุนภาคการผลิตให้สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ โดยพยายามลดอัตราการเลิกกิจการของผู้ประกอบการในพื้นที่ไม่สงบในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด ไม่ให้เกินร้อยละ 5 โดยมุ่งสร้างความมั่นคงและปลอดภัยในการประกอบการผลิต ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการค้าชายแดน 2) ยุทธศาสตร์พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการ และการตลาดเพื่อการส่งออก โดยมุ่งการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสามารถเข้าถึงระบบตลาด มุ่งองค์ความรู้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของตลาดโลก มีระบบคมนาคมเชื่อมโยงนานาชาติ และ 3) ยุทธศาสตร์พัฒนาเทคโนโลยีกระบวนการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มยางพารา โดยส่งเสริม

การสร้างกลุ่มเครือข่ายผลิตยางพาราในจังหวัดภาคใต้ชายแดน พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มในกระบวนการผลิตยางพาราและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง ส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการตลาดและการขนส่ง

การเปิดเสรีทางการค้าด้านเศรษฐกิจภายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะมีขึ้นในปี พ.ศ.2558 ผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียจะไม่ได้ทำการแข่งขันทางการค้าเฉพาะเขตพื้นที่ชายแดนได้เท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงการที่จะมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จากการเปิดเสรีทางการค้าด้านเศรษฐกิจภายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งหากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงข้อจำกัด และเงื่อนไขข้อปฏิบัติของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ได้รับผลกระทบโดยตรง และทางอ้อมผ่านการเปิดเสรีทางการค้ากันภายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านเศรษฐกิจภายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการยกเลิกภาษีสินค้า การขจัดมาตรการที่มีใช้ภาษี กรอบความตกลงด้านการค้าบริการอาเซียนที่จะกระทบ ต่อผู้ประกอบการการค้าชายแดนในเรื่องธุรกิจท่องเที่ยว คอมพิวเตอร์ โทรคมนาคม สุขภาพ โลจิสติกส์ และสาขาบริการอื่นๆ ให้ผู้ประกอบการจากประเทศสมาชิก ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้ผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ต้องหันมาทบทวนและพิจารณาสมรรถนะของตัวผู้ประกอบการการค้า เพื่อให้องค์กรสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลง สร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน และสร้างขีดความสามารถที่จะต้านทานต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการทั้งทางตรง และทางอ้อม จึงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2552)

จากปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นควรหาแนวทาง และวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะสำหรับผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะและ คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการ ที่จะนำไปสู่สมรรถนะการแข่งขันทางการค้า และเศรษฐกิจของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย และพร้อมรองรับการเข้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเต็มตัวในปี พ.ศ.2558

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารอบแนวคิดทฤษฎี และองค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อสมรรถนะผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้คือ การได้กรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อสมรรถนะผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สามารถสรุปเป็นสมมติฐาน และภาพกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้ คือ

H₁ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการและทักษะการบริหารของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะสำหรับผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

H₂ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการและทักษะการบริหารของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อภาวะผู้นำของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

H₃ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการและทักษะการบริหารของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

H₄ ภาวะเปรียบเทียบปฏิบัติของของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีอิทธิพลทางตรงต่อภาวะผู้นำของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

H₅ ภาวะเปรียบเทียบปฏิบัติของของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

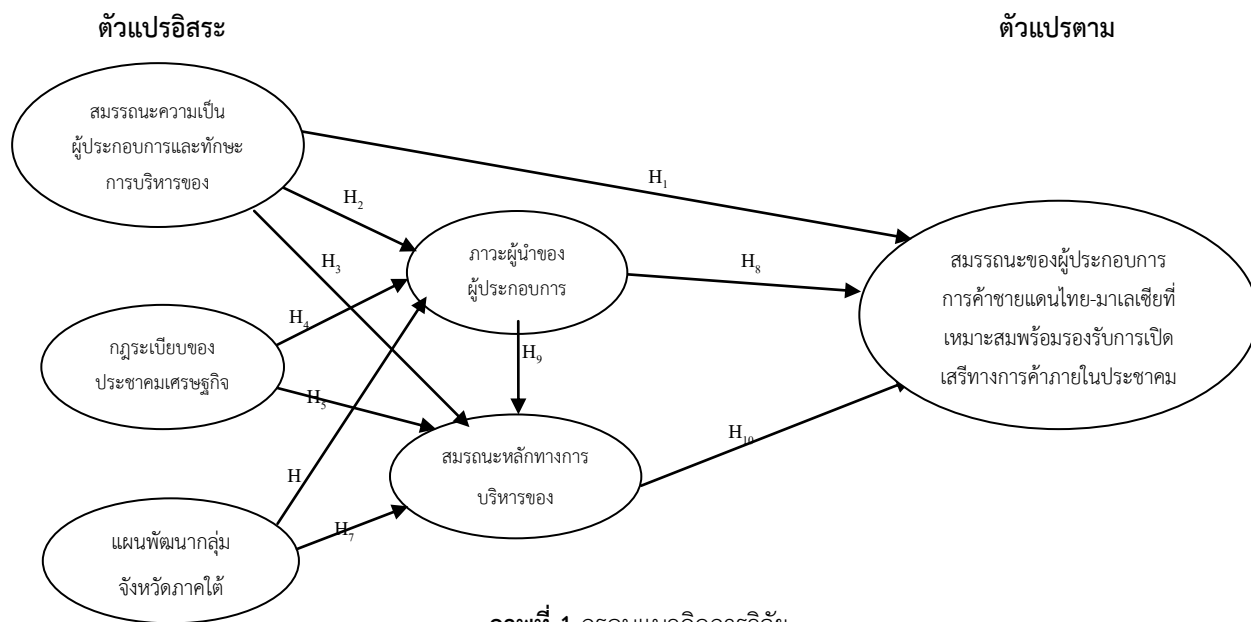
H₆ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2553-2556 (ฉบับแก้ไขปี 2554) มีอิทธิพลทางตรงต่อภาวะผู้นำของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

H₇ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2553-2556 (ฉบับแก้ไขปี 2554) มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

H₈ ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

H₉ ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถนะสำหรับผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

H₁₀ สมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาสมรรถนะสำหรับผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการและ ทักษะการบริหารของผู้ประกอบการ

เดส และคณะ (Dess et al.,1998) ได้ให้นิยามความหมายของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นวิธีการ การปฏิบัติ การตัดสินใจและรูปแบบของผู้จัดการที่จะใช้ในกิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurially) ซึ่งความเป็นผู้ประกอบการนั้นเกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้ประกอบการ (Competencies of Entrepreneurs) ในรูปแบบโครงสร้าง กระบวนการและพฤติกรรมของธุรกิจที่มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการสร้างนวัตกรรม(Innovativeness) การคิดในเชิงรุก (Proactiveness) กล้ารับความเสี่ยง (Risk Taking) ความเป็นอิสระ(Autonomy)และการแข่งขันในเชิงรุก (Competitive Aggressiveness)

มิลเลอร์ (Miller, 1983) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ (Characteristics of Entrepreneur) เป็นคุณสมบัติ คุณค่า ทักษะคติ ความต้องการ คาดหวัง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ภาวะความเป็นผู้นำ ความสามารถในการเรียนรู้ ความมีพลังอำนาจ สามารถทำงานหนัก มีความรับผิดชอบ ทักษะในการเจรจาต่อรอง ทักษะในการจัดการเวลา ความเชื่อมั่นตนเอง ความรู้ความสามารถในตนเอง ความคิดริเริ่ม การปรับตัวเอง กล้าเสี่ยง ค้นหาโอกาส คิดในเชิงบวก สามารถแก้ปัญหา การตัดสินใจ การเรียนรู้เป็นต้นซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลและเกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของธุรกิจและความสามารถในการแข่งขัน

Hellriegel และคณะ (2001) พบว่า ผู้ที่ทำงานในตำแหน่งผู้จัดการ หรือผู้บริหาร ควรสมรรถนะหลักของผู้บริหาร 6 ประการ คือ 1. ความสามารถในการสื่อสาร (Communication Competency) 2. ความสามารถในการวางแผนและการบริหารจัดการ (Planning and Administration Competency) 3. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม (Teamwork Competency) 4. ความสามารถเชิงกลยุทธ์ (Strategic Competency) 5. ความสามารถในการรับรู้เรื่องระหว่างประเทศ (Global Awareness Competency) และ 6. ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Management Competency)

ลี และคณะ (2009) เสนอว่า สมรรถนะของผู้ประกอบการ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ประกอบการซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จต่อการประกอบการ โดยสมรรถนะของผู้ประกอบการที่พึงมีประกอบด้วยความสามารถในการจัดองค์ประกอบความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจ ความสามารถในการสร้างเครือข่าย ความผูกพันกับองค์กร ความคิดสร้างสรรค์ และโอกาสที่ดีในการประกอบการ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการและทักษะการบริหารของผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาผู้ประกอบการแบบความสัมพันธภาพโครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านภาวะผู้นำของผู้ประกอบการต่อสมรรถนะผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ

สโตดิลล์ (Stogdill, 1974) ได้ศึกษารวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำกว่า 163 เรื่อง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1948-1970 จนทำให้สามารถระบุคุณลักษณะของผู้นำที่ดีว่าขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ลักษณะทางกาย (physical characteristics) ได้แก่ เป็นผู้ที่ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ 2) ภูมิหลังทางสังคม (social background) ได้แก่ มีการศึกษาดี สถานะทางสังคมที่ดี 3) สติปัญญา (intelligence) ได้แก่ มีสติปัญญาสูง มีการตัดสินใจดี มีทักษะในการสื่อความหมาย และการพูด 4) บุคลิกภาพ (personality) ได้แก่ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเชื่อมั่นในตนเอง 5) ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน (task-related characteristics) ได้แก่ มีความปรารถนาที่จะทำที่ดีที่สุด มีความรับผิดชอบ ไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรค และมุ่งมั่น และ 6) ลักษณะทางสังคม (social characteristics) ได้แก่ ปรารถนาที่จะร่วมมือในการทำงานกับคนอื่น ๆ มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น เข้าสังคมเก่ง และเฉลียวฉลาด

บอยาสซิตส์ (Boyatzis, 1982) ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยในองค์กรที่หลากหลายทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน พบว่า สมรรถนะ (competencies) ของผู้นำมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการจัดการ สมรรถนะดังกล่าวประกอบด้วย การจูงใจ (motives) คุณลักษณะ (traits) และทักษะ (skills) จินตภาพแห่งตน (self-image) และความรู้ (knowledge) ซึ่งในด้านคุณลักษณะ นั้นพบว่า คุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) มุ่งเน้นประสิทธิภาพ (efficiency orientations) 2) ใส่ใจกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา (concern with impact) 3) ปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความคิดริเริ่มในการปฏิบัติสิ่งต่างๆ (proactively) 4) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (self-confidence) 5) มีความสามารถในการสร้างกรอบแนวคิดรวบยอดต่อสิ่งต่างๆ (conceptualization) 6) มีความสามารถในการวินิจฉัยสิ่งต่างๆ โดยใช้ประโยชน์จากความคิดรวบยอด (diagnostic use of concepts) 7) มีอำนาจบริหารมีทางสังคม (use of socialized power) และ 8) มีการบริหารจัดการโดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม (managing group process)

โบสท์เวล (Bothwell, 1983) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำ กับภาวะผู้นำมี 10 ประการ โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันประกอบด้วย 1) ความฉลาด (intelligence) 2) เข้ากับผู้อื่นได้ดี (ability to get along well with others) 3) มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพเชิงเทคนิค (skill in the area of technical competence) 4) สามารถจูงใจตนเองและผู้อื่น (ability to motivate self and others) 5) มีความมั่นคงในอารมณ์และควบคุมตนเอง (emotional stability and self-control) 6) มีทักษะในด้านการวางแผนและจัดการ (planning and organizing skills) 7) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะให้งานสำเร็จ (strong desire to achieve task) 8) มีความสามารถใช้กระบวนการกลุ่ม (ability to use the group process) 9) เป็นผู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (to be effective and efficient) และ 10) มีความสามารถในการตัดสินใจ (decisive)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าภาวะผู้นำของผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบทางตรงต่อสมรรถนะผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

สมรรถนะหลักทางการบริหาร

เดส และคณะ (Dess et al., 1998) ศึกษาการทำกลยุทธ์การเป็นผู้ประกอบการ และความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อมและการปฏิบัติงาน พบว่ากลยุทธ์สิ่งแวดล้อมมีอำนาจการทำนายสูงกว่าวิธีการผูกเงิน แต่ไม่ถูกต้องทุกครั้งเสมอไป ดังนั้นผู้ประกอบการควรประยุกต์ใช้รูปแบบการบริหารเชิงสถานการณ์เพื่อสามารถรองรับสิ่งแวดล้อม และผลการปฏิบัติงานที่ไม่พึงประสงค์

บäum, ล็อค และสมิท (Baum, Locke & Smith, 2001) ศึกษารูปแบบการเติบโตของธุรกิจที่หลากหลายมิติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาสาเหตุที่ทำให้ธุรกิจเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อการเติบโตของธุรกิจคือ ปัจจัยด้านสมรรถนะจำเพาะ แรงจูงใจ และกลยุทธ์ในการสร้างข้อได้เปรียบทางธุรกิจ ปัจจัยกลยุทธ์ในการสร้างข้อได้เปรียบทางธุรกิจนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตในเชิงบวกคือ ปัจจัยด้านการสร้างนวัตกรรม ส่วนปัจจัยด้านต้นทุนต่ำ และเน้นเฉพาะมีผลต่อการเติบโตในเชิงลบ ปัจจัยด้านคุณลักษณะสมรรถนะทั่วไป สิ่งแวดล้อมทางธุรกิจ และขนาดธุรกิจส่งผลต่อการเติบโตทางธุรกิจทางอ้อม

ฟัวซองส์ และคณะ (Poisson et al., 2002) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการจากประเทศแคนาดาในการดำเนินธุรกิจในตลาดใหม่ในเอเชีย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของธุรกิจ ขนาดธุรกิจ ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศและภายในประเทศมีความสัมพันธ์กับการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดใหม่เอเชีย ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์กับการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดใหม่เอเชีย ปัจจัยด้านการตัดสินใจ กลยุทธ์การวางแผน และการวางแผนการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดใหม่เอเชีย ปัจจัยด้านกลยุทธ์ การลงทุนทางตรง และการส่งสินค้าออกมีความสัมพันธ์กับการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดใหม่เอเชีย

อาหมัด (Ahmad, 2007) ศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมของสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของวิสาหกิจขนาดกลางและย่อมในประเทศออสเตรเลียและมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการสามารถพยากรณ์ความสำเร็จของธุรกิจ สิ่งแวดล้อมภายนอกธุรกิจมีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของผู้ประกอบการในประเทศมาเลเซียมากกว่าประเทศออสเตรเลีย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้ประกอบการการค้าชายแดน แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2553-2556 (ฉบับแก้ไขปี 2554)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2548) ศึกษาผลกระทบและแนวทางการปรับตัวของ SMEs ไทย ต่อการทำข้อตกลงการค้าเสรีไทย-สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า การทำข้อตกลงการค้าเสรีไทย-สหรัฐอเมริกาส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายใหญ่ รัฐวิสาหกิจไทย ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (2555) ศึกษาเปรียบเทียบนโยบายและมาตรการการรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในกลุ่มประเทศอาเซียน สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผลการศึกษาพบว่า แต่ละประเทศมีสภาพแวดล้อม และศักยภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน โดยประเทศไทย วิสาหกิจมีทักษะด้านงานศิลป์ มีจิตบริการ หากสามารถนำเอาภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์กับสินค้า และบริการจะส่งเสริมให้มีความเอกลักษณ์และโดดเด่นมากขึ้น แต่มีอุปสรรคด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุนได้ต่ำ นำเทคโนโลยีมาใช้น้อย ขาดการวิจัยและการพัฒนา การเปิดเสรีทางการค้า การบริการ การลงทุน และการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีทำให้เกิดการแข่งขันทางด้านสินค้าเพิ่มมากขึ้นจากประเทศที่มีต้นทุนต่ำ

ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (นิธินันท์ วิศเวศวร และคณะ, 2551) ศึกษาการเข้าสู่ตลาดจากการเปิดเสรีทางการค้าสำหรับ SMEs กรณีศึกษา: FTA อาเซียน-สหภาพยุโรป ซึ่งผลการศึกษาใช้สำหรับเสนอแนะแนวยุทธศาสตร์ และแนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการไทยที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมเพื่อรองรับที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายหลังการเปิดการค้าเสรี รวมถึงการใช้ประโยชน์ภายใต้ความร่วมมือของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรายละเอียดแนวทางปฏิบัติการของแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2553-2556 (ฉบับแก้ไขปี 2554) เป็นปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ และสมรรถนะหลักทางการบริหารต่อสมรรถนะผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กฎระเบียบปฏิบัติของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วินดอน (Wendon, 1998) ศึกษาผลกระทบนโยบายของการรวมตัวทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปต่อผู้ประกอบการพบว่า นโยบายการรวมตัวทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ สภาพเศรษฐกิจ การเมือง การพัฒนาทางสังคม และสิทธิทางสังคม ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมีเสถียรภาพทางการจ้างงานที่เพิ่มมากขึ้น

กริสโอ และคณะ (Grilo et al., 2006) ศึกษาความคาดหวังของผู้ประกอบการในสหภาพยุโรปพบว่า กำลังการผลิตของผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งความซับซ้อนทางการบริหาร การสนับสนุนความพร้อมทางการเงิน และมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปทำให้การประกอบการมีความมั่นคง และเติบโตได้ดีกว่าการบริหารของผู้ประกอบการอย่างเดียว

ลาฟาน (Laffan, 1994) ศึกษา นโยบายของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อนโยบายของผู้จัดการที่มีผลสืบเนื่องมาจากการรวมตัวของสหภาพยุโรป พบว่า คณะกรรมการกิจการยุโรปได้กำหนดกรอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับผู้ประกอบการของสหภาพยุโรป ซึ่งผลกระทบทางตรงต่อการกำหนดนโยบายการบริหารงานของผู้จัดการทั้งในด้านการเสริมสร้าง การควบคุม และแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการบริหารภายในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป

บราน (Braun, 2008) ศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการค้าในสหภาพยุโรป ด้านระเบียบเกี่ยวกับนโยบาย ความรู้ และนโยบายด้านผู้ประกอบการพบว่า การค้าภายในสหภาพยุโรปต้องมีการปรับพื้นฐานความปลอดภัยทางด้านการปล่อยมลพิษ การผ่อนปรนมาตรการด้านภาษี การรวมตัวทางด้านทรัพยากรและวัตถุดิบ การใช้พลังงานอย่างยั่งยืน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อการรวมตัวทางการค้าภายในสหภาพยุโรปและการกำหนดนโยบายด้านผู้ประกอบการ

จากการศึกษารายละเอียด กฎระเบียบ และแนวทางปฏิบัติการของแผนการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) พบว่า กฎระเบียบปฏิบัติของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นปัจจัยที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลการ

พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ และสมรรถนะหลักทางการบริหารต่อสมรรถนะผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. 2552.

สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. 2554.

สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย. 2555. การศึกษาเปรียบเทียบนโยบาย และมาตรการการรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในกลุ่มประเทศอาเซียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2548. การศึกษาผลกระทบ และแนวทางการปรับตัวของ SMEs ไทย ต่อการทำข้อตกลงการค้าเสรี ไทย-สหรัฐอเมริกา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

ศูนย์ข้อมูลการค้าชายแดน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. 2554.

นิธินันท์ วิสเวศร และคณะ. 2551. การเข้าสู่ตลาดจากการเปิดเสรีทางการค้าสำหรับ SMEs (กรณีศึกษา: FTA อาเซียน-สหภาพยุโรป). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้. 2555. รายงานสถิติการค้าชายแดนไทยกับ มาเลเซีย.

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสงขลา. 2554. รายงานสถิติการค้าชายแดนไทยกับ มาเลเซีย.

Ahmad, N. H. 2007. *A Cross Cultural Study of Entrepreneurial Competencies and Entrepreneurial Success in SMEs in Australia and Malaysia*. Doctor of Philosophy Dissertation, University of Adelaide.

Baum, J. R., E. A. Locke, & K. G. Smith. 2001. "A Multidimensional Model of Venture Growth." *Academy of Management Journal* 44 (2): 292-303.

Bothwell, L. 1983. *The Art of Leadership: Skill-Building Techniques that Produce Results*. New Jersey: Prentice-Hall.

Boyatzis, R. E. 1982. *The Competent Manager: A Model for Effective Performance*. New York: John Wiley & Son.

Braun, M. 2008. "The Evolution of Emissions Trading in the European Union-The Role of Policy Networks, Knowledge and Policy Entrepreneurs." *Accounting, Organizations and Society* 34 (3): 469-487.

Dess, G. G. et al. 1998. "Entrepreneurial Strategy Making and Firm Performance: Tests of Contingency and Configurational Models." *Strategic management journal* 18 (9): 677-695.

Grilo, I. & J. M. Irigoyen. 2006. "Entrepreneurship in the EU: To Wish and not to be." *Small Business Economics* 26 (4): 305-318.

Hellriegel, D., S. E. Jackson, & J. W. Slocum. 2008. *Managing: A Competency-Based Approach*. Ohio: Thomson.

- Laffan, B. 1994. "From Policy Entrepreneur to Policy Manager: The Challenge Facing the European Commission." **Journal of European Public Policy** 4 (3): 422-438.
- Li, Y. H., J. W. Huang, & M. T. Tsai. 2009. "Entrepreneurial Orientation and Firm Performance: The Role of Knowledge Creation Process." **Industrial Marketing Management** 38: 440-449.
- Miller, D. 1983. "The Correlates of Entrepreneurship in Three Types of Firm." **Management Sciences** 29 (7): 770-790.
- Possion, R. Z. Su., D. Amboise, & Y. Gasse. 2002. **Success Factors for Small and Medium-Sized Canadian Enterprises Doing Business in Emerging Asian Markets**. International Council for Small Business 47th World Conference San Juan , Puerto Rico.
- Stogdill, R. M. 1974. **Handbook of leadership: A survey of theory and research**. New York: Free Press.
- Wendon, B. 1998. "The commission as image-venue entrepreneur in EU social policy." **Journal of European Public Policy** 5 (2): 339-353.